

ARCHÍV MINISTERSTVA VNÚTRA SSR

B 8

Inv. jedn.: 93

FOND: Správa ZNB hl.mesta Bratislavy a Zs kraja
Správa ŠtB BRATISLAVA

Sign.: Vytaženie spolupracovníka TATRANSKÝ z pobytu v Ženeve,
/ návšteva na sekretariáte Svetového luteranského zväzu/
- správa

1967

Počet listov: _____

Nevyberajte spisy z obalu!

Neporušujte poradie spisov!

Nepíšte na spisy!

PRÍSNE TAJNÉZ P R Á V A

o návšteve spolupracovníka "TATRANSKÝ" na sekretariáte Svetového luteránskeho sväzu v Ženeve.

V dňoch 27.9.-7.10.1967 spolupracovník "TATRANSKÝ" navštívil sekretariát Svetového luteránskeho sväzu / SLS/ v Ženeve a zúčastnil sa tiež konferencie pre spoluprácu s Vatikánom, ktorá sa poriadala v Ekumenickom inštitúte SLS v Strasbourgu.

Podľa spolupracovníka súčasná činnosť SLS je zameraná predovšetkým na nadviazanie bližších stykov s jednotlivými ekumenickými inštitúciami všetkých kresťanských cirkví, vrátane Svetovej rady cirkvi /SRC/ a do popredia je dávané nadviazovanie a upevňovanie stykov s Vatikánom. Okrem Vatikánu boli tiež nadviazané styky s anglikánskou cirkvou a pravoslávnu cirkvou v Moskve. Vatikán po II. vatikánskom koncile ide v spolupráci so SLS až tak ďaleko, že uvažuje napríklad o rehabilitácii Luthera, ktorého hodlá vyhlásiť za svätého.

Toto počínanie Vatikánu je SLS hodnotené pre nich ako vyhovujúce a preto plánuje ďalšie stretávanie, na ktorých by sa postupne mali zblížovať záujmy Vatikánu a SLS. Predbežne na pôde Ekumenického inštitútu v Strasbourgu, ktorý bol za týmto účelom zriadený uskutočnili sa už tri jednaná a štvrté, ktoré je zatiaľ tajné sa pripravuje. Na zasadaní má byť celkom 14 delegátov, 7 zo SLS a 7 z Vatikánu pod vedením kardinála BEU-a.

Ďalšou snahou SLS je získať svoj vliv na Latinskú Ameriku, kde v súčasnej dobe predisponováva veľké finančné čiastky, ktoré sa využívajú na stavbu škôl, nemocníc a iných sociálnych zariadení. Preto aj budúce valné zhromaždenie SLS sa bude konať v Porto-Alegro, Brazília v júli 1970. Organizáciou valného zhromaždenia je už poverený zástupca generálneho tajomníka SLS MAU, ktorý je v úzkom kontakte so zástupcom SLS pre Latinskú Ameriku TONQIST-om. Priamym zástupcom

Latinskej Ameriky vo vedení valného zhromaždenia bude brazílsky farár SCHLIPER, pôvodom Nemec, ktorý v Brazílii reprezentuje nemeckú cirkev. Valné zhromaždenie má byť charakteristické tým, že sa bude venovať nielen teologickým, ale i politickým záležitostiam.

SLS popri Latinskej Amerike venuje pozornosť aj mladým cirkvám v Afrike, Ázii, Indii, Indonézii a v Japonsku. Tieto kontinenty a štáty vedie v patrnosti orgán SLS za týmto účelom vytvorený a to Svetová služba, ktorá úzko spolupracuje so Svetovou misiou. Obidve zložky na prvý pohľad tvoria nevinné organizácie, v skutočnosti však v úzadí stoja za nimi kruhy jednotlivých mocností USA, Francie, NSR, ktoré prostredníctvom týchto organizácií presadzujú svoje politické záujmy.

Tajomník pre menšinové cirkvi pri SLS Pavel HANSEN sa spolupracovníka "TATRANSKÝ" pýtal, čo vie o situácii v cirkvi v Estonskej SSR. Keď mu spolupracovník nevedel nič povedať, začal HANSEN rozprávať, že estonský biskup KIVIT nebol prítomný v Bukurešti na zasadaní prípravného výboru pre vše-kresťanskú mierovú konferenciu, ktorá sa má konať v Prahe. Jeho neúčast bola zdôvodnená chorobou a oni majú za to, že išlo o "politickú" chorobu. HANSEN ďalej pokračoval, že podľa ich zprávy, ktoré majú z Anglicka od svojho spolupracovníka estónskeho emigranta Karola RAUTSEPPA, ktorý má na starosti duchovnú službu medzi veriacimi pobaltských štátov v emigrácii, KIVIT upadol do nemilosti štátnej správy a bolo mu doporučené, aby sa vzdal všetkých funkcií. Dokonca sú vraj informovaní o tom, že KIVIT sa už skutočne vzdal svojej funkcie a že má dôjsť k novej voľbe estónskeho biskupa. Ako príčinu upadnutia KIVITA do nemilosti HANSEN uvádzal viaceré dôvody a to, že KIVIT nechcel rešpektovať všetky priania štátnych úradov, medzi iným i zapojenie sa do osláv 50. výročia VOSR, ďalej, že mal kritizovať postoj štátnych orgánov k cirkvám v pobaltských republikách, že mal úzskokontakty s Nemcami v NSR a že pri svojich pobytoch v kapitalistickom zahraničí podával

- 3 -

zprávy o situácii v SSSR také, aké v skutočnosti sú, začo po príchode do SSSR bol podrobený ostrej kritike zo strany štátnych orgánov.

Neúčastou KIVIA v Bukurešti bola odvolaná aj návšteva delegácie SLS, v ktorej mali byť MAU a HANSEN a to tým spôsobom, že obdržali od KIVITA telegram, v ktorom im oznámil, že je chorý, nemôže ich prijať a odkladá ich na neskorší termín. HANSEN a ďalší majú zato, že toto prišlo štátnym orgánom SSSR vhod, nakoľko mali jednať o niektorých pálčivých otázkach, ktoré neboli po vôli Sovietom.

Podľa HANSENA, vedenie SLS vidí jednu z príčin odmietnutia návštevy delegácie SLS v SSSR v tom, že po prvý krát mali navštíviť luteránsku cirkev v Litve, kde doposiaľ Sovieti odmietali akýkoľvek styk a vôbec vstup do Litvy. Podľa nich má v Litve žiť asi 30 tisíc evanjelíkov, ktorí nemali doposiaľ žiaden styk so SLS. Ako druhú príčinu vedenie SLS vidí v tom, že SLS už dlhší čas sa snaží nadviazať kontakt s tzv. povolžskými Nemcami, ktorí boli vysídlení na Sibír a ktorých má byť 1 a pol milióna. SLS sa vraj podarilo rôznymi cestami nadviazať styk s týmito Nemcami, pričom dostali hrôzostrašné zprávy o ich postavení na Sibíri. Podľa HANSENA SLS už v tejto veci jednal so sovietskymi predstaviteľmi, ktorí údajne prisľúbili, že poskytnú potrebné informácie vedeniu SLS, čo sa však doposiaľ nestalo. SLS vraj chcelo využiť aj toho momentu, že nový generálny tajomník SLS je Francúz, nie Nemec a ako taký bude mať väčšiu dôveru voči sovietskym činiteľom a títo mu výjdu ochotnejšie v ústrety ohľadne podania informácií o spomínaných Nemcoch.

V súvislosti s týmito Nemcami HANSEN poznamenal, že v Moskve pôsobí jeden povolžský Nemec BACHMAN, ktorý pravidelne navštevuje Nemcov na Sibíri a týchto zásobuje náboženskou literatúrou. Vedeniu SLS je podozrivá tá okolnosť, že v SSSR je kolportáž náboženskej literatúry značne obmedzená a práve BACHMANOVI je povolená, čo ich privádza k podozreniu, že BACHMAN spolupracuje so sovietskymi orgánmi. Na druhej strane však vedenie SLS schvaľuje činnosť BACHMANA aj keď tento

podľa nich kolaboruje a spolupracuje so sovietskymi orgánmi, predsa len vraj robí akú - takú činnosť v prospech cirkvi.

Zástupca generálneho tajomníka SLS MAU sa v rozhovore so spolupracovníkom tak isto ako HANSEN zaujímal o cirkev v Estónskej SSR. Okrem toho MAU prejavil mimoriadny záujem o návštevu v ČSSR. Navrhol, že by bolo účelné, keby do ČSSR na návštevu prišiel aj generálny tajomník SLS APEL, ktorý by sa oboznámil so situáciou v ČSSR a zmenil by si svoj názor na cirkev v socialistických štátoch. K APELOVI MAU poznamenal, že tento vyvíja veľké úsilie k tomu, aby sa stal generálnym tajomníkom SRC, nakoľko terajší generálny tajomník SRC BLAKE odchádza do výslužby.

MAU dal spolupracovníkovi nepriamu otázku, či JORDAN, predseda medzinárodnej židovskej organizácie nebol v Prahe zavraždený. Podľa ich názoru tomu tak nebolo, čo usudzujú z toho, že ochota čs. úradov pri vyšetrovaní smrti JORDANA, vyvracia akékoľvek podozrenie.

K Ekumenickému inštitútu v Strausbourgu spolupracovník uviedol, že jeho oficiálnym vedúcim je dr. Viliam VAJTA, býv. maď. štátny príslušník, t.č. švédsky štátny príslušník a jeho zástupcom je prof. KANCENBACH z NSR. Ako zaujímavú osobu z tohto inštitútu spolupracovník uviedol istého profesora RAGNESA, ktorý pochádza z USA, že manželku si zobral Maďarku, ktorá ho ovplyvnila natoľko, že s Maďarskom už nadviazali široké styky.

Hlavnou témou jednania v Strasbourgu bola otázka dialógu, ktorý už v súčasnej dobe prebieha a na tomto jednaní išlo o to, akou formou sa má dialóg uberať, čo sa od neho očakáva a ako sa má viesť.

Zaujímavý referát na tomto zhromaždení mal prof. KULMAN, ktorý referoval o budovaní ekumenického inštitútu v Jeruzaleme, ku ktorému došlo na podnet terajšieho pápeža Pavla VI. pri jeho návšteve na Strednom Východe. KULMAN sa osobne dobre pozná s pápežom Pavlom VI. a zoznámil sa s ním ešte ako s kardiálom Montinim a už v tom čase viedli rozhovor o zblížovaní sa evanjelickej a katolíckej cirkvi. KULMAN vraj už vtedy navrhol určitý spôsob, ktorý Montini po zvolení za pápeža realizoval.

- 5 -

V priebehu diskúzie sa hovorilo aj o Marianských Lázňach, kde sa konal dialóg, pričom Nemci vysoko hodnotili marxistického teoretika MACHOVCA, ktorý vraj veľmi diplomaticky riešil niektoré ožehavé otázky.

Celkove k uvedenému inštitútu spolupracovník uviedol, že v ňom neustále zasadaajú rôzne komisie, ktoré riešia nábožensko - politické otázky.

V osobnom rozhovore, ktorý mal spolupracovník s VAJDOM tento sa zbežne zaujímal o Teologickú fakultu v Bratislave a dal zaujímavý návrh, že by chcel odprednášať niektoré prednášky spoločne pre katolíckych a luteránskych bohoslovcov a ak by to nebolo možné, tak by ich bol ochotný predniesť osobitne na jednotlivých fakultách.

Pokiaľ ide o názor predstaviteľov SLS k niektorým medzinárodným otázkam spolupracovník uviedol, že vojna vo Vietname je jednoznačne odsudzovaná, avšak v otázke Stredného Východu sa už názory vo vedení SLS triestia. Väčšia časť vedenia sa prikláňa k Izraelu. Pokiaľ ide o osocialistické štáty SLS aj SRC veľmi pozorne sledujú situáciu v nich a starostlivo sledujú tlač a akýkoľvek uverejnený článok o cirkvi ihneď analyzujú. Osobitne sledujú udalosti v Rumunsku, ktoré sa podľa nich snaží dostať z područia SSSR a ostatných socialistických štátov, lebo chce viesť samostatnú politiku.

Zprávu predkladám k Vašej informácii a k prípadnému odovzdaniu poznatkov sovietskym orgánom.